

R o m e t e n.

N:o 46.

Lördagen den 10 Juni 1826.

Jurikes Nyheter.

(Fasändt)

Stockholm. Hans Maj: Konungen läser i morgon gifwa stor diner på Rosendal, hwarefter den Kongl. Familjen förmodas begifwa sig till lägret å Ladugårdsgården, för att öfwerwara den stora mandöver, som på aftonen kommer att äga rum.

Nästa Tisdag skall, såsom det försäkras, Galaspectaklet gifwas, till frände af S. K. H. Kronprinsessans lyelligen återwunna hälsa och S. K. H. Hertigens af Skåne födelse. Man tror, att i den Conseille, som nämnde dag blifwer hållen, återbesättandet af de lediga, ofta omtalade, Domfogorne skall komma i fråga.

Rikets Ständers Revisorers Berättelse, rörande den år 1825 verkställda granskning af Allmänna Magasins-Inrättningens förvaltning, samt fortgången af samma Werks utredning, har nu af trycket utkommit, och är redan utdelad.

Utom directa insamlingar för Grekernas räddning, hafwa flera andra åtgärder till deras förmån blifwit widtagna. I detta ändamål gifwes nästkommande lördag den 17 dennes, uti Ladugårdslands kyrka, af härwarande must-älskare och must-älskarinnor i förening med hoffkapellet, under Hoffkapellmästaren Werwalds anförande, en fullständigt vocal- och instrumental-concert. — Hr Karl August Nicander har utgifwit ett skaldestycke: Markos Botzaris, af hwars försälning "inkomsten tillfaller insamlingen för Grekiska folket." — I samma affigt är Kanaris Biographie öfversatt och lagd under presen. — Insamlingen hos Hr Wagners Wiborg utgör omkring 10,000 Rdr. Bes, hvilka redan blifwit aflennade. Beloppet af serkibda listor, hwaras medlen ännu icke inflytt, torde uppgå till ungefär 2000 Rdr f. m.

Tänkar, i anledning af det Fransyska lagsförslaget, om Förstfödsrättstjensten *).

Det kan wara lika förmått som öfwerföddigt, att öfwer en fråga, som redan är förkastad der den blifwit gjord, och öfwer hwilken man ej lagligen nödgas tillkännagifwa sin mening, ytra en alldeles stridig emot det allmännas. Men dels torde det lofwärda och gagneliga af tryckfriheten ligga i en sådan frihet, dels flyddar ordet "Fasändt" — h. e. "anonymiteten" — för obehaget af alltför myniga tillrättawisningar, i fall åsigtten skulle befinnas falsk. Wi få därför genast börja med att förklara, att wi tro förstfödsrätten och majorater, långt ifrån att wara förkastliga och skadliga, tvärtom kunna umbäras, icke allenast för enskildte samhällens bestånd, utan äfwen för hela vårt slagtes framtida civilisation. Ty inteldera kan äga rum utan rikedomar. Men huru skola de i längden kunna behållas och bevaras, utan dylika inrättningar, då folkökningar, tillwäpar oändligt; men jordytan och odlingen, möjlighet hafwa gräns.

Landbruk och näringar — wi inbegripa under de sednare, om det för tillfället ursäktas, äfwen embetsmannayrket — äro de 2:ne slags förrättningar, hwarigenom människorna i civiliserade samhällen win-

* Enligt redactionens åsigt, mösswara åsningar såväl sitt ändamål, då de i alla olika meningor det der uttala sig. Detta de skälet hwarföre denna uppsats blifwit tillagd. Så snart artikeln är slutad, ernar redaction sig öfwer de lediga besamma upptager.

na sin utkomst. Då icke alla individer i en nation kunna vara rika, så blir det dock för alla nyttigt, att några äro det. Genom fastigheters oinskränkt tillåtelse styckning efter barnens antal och folksökningen i allmänhet, skall förr eller sednare ingen i arf eller köp tillfallen jordlott, blifwa tillräcklig för mer än ägarens knappaste lifsberging. Med familjens försvårade underhåll och en bristande lönande sysselsättning wid landbruket, i mon som det kalkas sin höjd, skall jordbrukaren nödgas lasta sina barn in på den andra näringsklassen, hvilken åter endast kan emottaga och försörja dem i mon af sina egna tillfällen till arbetsförlust, och den vinst som tillflyndas dessa näringar genom förbrukningen af deras afster. Men hvarifrån skola dessa tillfällen och denna vinst erhållas i ett land utan waru-afsnåmare, utan förmögna och rika inbyggare? Den i hvarje samhälle snart nog besintliga folkstock, som utgör den arbetande klassen, har ingen annan utväg till förtjensförlig och att kunna vinna födan, sedan jordägarna fått sin föllnad af arbetare, än i tillverkandet och anskaffandet af sådana saker och föremål, hvilka tjena att fylla de rikas behof, och i betalningen som derföre undfås. Det blir ock denna folkklass högsta intresse att antalet af rika är stort och kan fördökas; att de fins emellan täfla att köpa, och att köparenas täflan alltid balancerar säljarnes till salu utskudne waruproduction. Ju högre denna täflan å den ena sidan stiger, ju större förmögenhet tillfaller den andra. De fattiga bemäktiga sig lättare och blifwa herrar af en rikedom, hvilken ej ursprungligen varit deras, än de rika som den tillhört, lyckas att bibehålla den; emedan wanan gbr det för de förre dragligare att umbära det nödwändigaste, än för de sednare att kunna sakna det umbärligaste. Det allmänna bästa synes derföre ostillåteligt ifrån rikedomarnes sorgfälliga bewarande, och en osk fördelning af dem. Då fastighets innehafwarena mangrant fortföre att dagligen wara ombytliga, och ägande rätten till jord kunde afhändas hwar och en litasom en löbbreperfedel, skulle graderna af förmögenhet komma att förswinna och alla blifwa jemlika i fattigdom. I fall jorden hunnit odlas som trädgårdsängar, men är utskiftad i så små portioner, att de ej mer än föda äboen, hvarifrån skall en förmögenhet samlas? Genom möjligheten för ett hjonelag, att, utan annat förslag än egna armars styrka, på en sådan i arf tillfallen eller lätt förwärfwad jordlott bosätta och lifnära sig, skall landet

betäckas med kojor i stället för wäl bebyggda egendomar eller gårdar, — kojor der matsförrådet utgör bohaget och kejsaren förtorar sin rätt — och jordbruket blifwa det första yrket, som icke lönar sig. Hwarje annat skall derefter följa i ordningen att icke gifwa någon winst åt sina idkare, eller rättare, huru stola näringar uppkomma och kunna fortfara, när landbruket icke lemnar något öfverflott till utbyte af andra waror? I sådana omständigheter, wore ursäkligt, nästan losligt, om en regering sökte stegra de utskylber den nationen betalar, för att medelst en wäl lönad embetsmannaskara, anskaffa förbrukare åt den idoges afster: så att den stötdöde, som vill föda sig genom arbete, må kunna finna det. (Fortf. e. a. g.).

Swad kan rimligen menas med benämningen Historisk Skola?

Sibningsläsare hafwa icke kunnat undgå, att sedan ungefär halftannat år, wara bekante med rykten Historisk Skola, använd såsom ett framsord, såsom ett namn, med hwilket man welat beteckna de mest förderfliga och menniskostendtliga åsigtter, meningar och tilltag. Men att derföre en hwar skulle riktigt hafwa insett, huruvida denna term rimligen kan innebära och uttrycka alla dessa gräsligheter, det torde icke wara att förutsätta. Detta har gifwit oss anledning att anställa en liten undersökning i ämnet, hwaraf möjligen ett och annat icke alldeles o-wiktigt resultat torde kunna härfluta.

Historia, så framt man icke skulle wilja totalt ombyta dess gamla, af hela werlden erkända betydelse, kan endast äga rum med afseende på det verkliga lefwande, så att Historia ytterst intet annat är, än åtgifwande på den ledja af en inre werksamhets principis successiva utvecklingar, medelst hvilka lifwet yttrar sig. Men allestädes der en sådan werksamhets princip finnes, der är äfwen ett sträfswande att fullkomna antingen sig sjelf eller sitt tillstånd, eller båda på en gång, emedan intet annat förorsakar den sjelfwäldiga rörelsen, än begäret att sätta sig sjelf i ett bättre läge. Då gränsen för detta bemöjande är hunnen, upphör werksamheten och då inträder hwila, hwilken, om den förblifwer fortfarande, kalkas döde; men med inträffandet af denna hwila upphör också historien, litasom sträfswandet åt vidare fullkomlighet, eller det egentliga lifwet. Derföre kan en menniska i sömn icke hafwa någon historia; lika så

stet som en död warelse, ett skelett, en möbel, o. s. w. — Endast hwad som leuut utvecklar sig ur ett tillstånd in i ett annat, under en leuut riktning till vidare fullkomning, kan wara föremål för historien, och endast den åsigt eller den framställning, som hänför sig på denna för all organism gällande, gradwisa utvecklingslag, förtjenar att heta historisk.

Med anledning häraf yppade sig, för någon tid sedan, en skiljaktighet mellan Tysklands Jurister, i det att somliga, i deras kritik öfwer författningarna, endast wille utgå från ett wist uppgjort abstract begrepp, om hwad som skulle wara det egentliga och owilforligen rätta; andra åter påstode sig wid dessa författningars uppkomst, och wille hafwa deras värde beständigt efter deras, i följd af folkens fortskridande obling, erhållna modificationer, och deras närwarande motswarighet till folkens ur äldre förhållanden, utvecklade seder och bruk. Anhängarne af denna sednare åsigt hafwa, sammansattade, blifwit kallade den Historiska Skolan, liksom anhängarne af den förra, ganska orätt, kallat sig den filosofiska, om ej per antiphrasin; ty ingenting är eller kan wara mera ophilosophiskt, än att fatta en sak, hwilken som helst, alldeles twert emot dess egentliga och sanna wäsende.

Då nu wisa af våra dagars politiska författare, också utgå från hwarandra ungefärligen lika motsatta åsigtter, i det att några i alla statsförhållanden, willa se en under tidernas långd framskriden utveckling af en för menskligheten wäsendelig ide, den der dock, efter mångfaldiga omständigheter, på flerehanda sätt i sitt uttryck modifierat sig, och dymedelst grundlagt de olika staterna samt deras skiftande individualiteter, de der tillhörde dem liksom alla andra lefwande organismer; andre åter härleda all statsförfatning från ett abstract begrepp, om ett ursprungligt, för alla lika lydande och lika gällande contract, ur hwilket en för alla folkslag lika passande — såsom warande den enda riktiga — regeringsform, blott med tillhjelp af dialectisk slutningskonst, skulle kunna härledas, kan man wiserligen säga att dessa politiska författare också hdra till twenne olika skolor. Att benämna anhängarne af den ena åsigten den historiska, och anhängarne af den andra, — icke hwad den är, den filosofiska man — den liberala, detta tillhör egentligen Argus den tredje, samt är ett af de stora påfund, med hwilka han, på samma sätt som fartyg nu framdrifwas med ångmaskiner, hoppas att säkrare och

fortare befordra national-medvetandet till sitt mål. Att han angifwer Edm. Burke såsom sistare, och de fleste Tyske politiker såsom anhängare af den historiska, och deremot Rousseau såsom sistare, och de fleste Franske politiker såsom anhängare af den liberala skolan, wisar att han tillägger den först angifna åsigten den förre och den sednast anförda, den sednare. Men att han derunder besyffler dessa statslärare ur den historiska skolan för en theorie, enligt hwilken allt gammalt skulle wara af tiden helgadt till en oantastelig legitimitet; all ny modification, utveckling eller framskridning af statens under en wist period antagna form, förklarar för ett grått brott, samt despotismen predikas såsom helig, och tillika med all densamma åsfoliande trådbom oastförselig, emedan den föregifwes härleda omödelbart från Gud sielf, — att han kan tro, säga wi, att dylika en ewinnerlig stagnations principer, eller den så kallade ultraismens, skulle rimligen kunna få epithetet historiska, förutsätter hos Argus, icke allena en fullkomlig obekantskap med de författare han åberopar, utan åfwen ett i högsta grad förwirrat begrepp om hwad ordet Historia utmärker.

Då ingen ting friare gifwes inom erfarenhetens rymd, än lifwet, och de historiska åsigtterna icke omfattar annat än de perfectibla organismernas lifsyftningar, och då alltså, enligt dem, samma lagar gälla för staten som för naturen, neml. de som bjuda en successif utveckling, med utslutande af alla wäldsamma afbrott, alla språng; måste man wäl medgifwa, att så snart epithetet liberalt toges i sin sanna mening, äro de historiska åsigtterna de enda som framför allt förtjena detta namn, och de hwilka utslutande hylla verkelig frihet. Deremot är den moderna liberalismens grundsatser närmare slägt med ultraismens, än hådas blinda anhängare wisja medgifwa. Wäda betrakta staten såsom en gammal möbel, endast med den skilnaden, att den sednare, just emedan denna möbel är så gammal, fordrar att den, i all sin bräcklighet och obehägnhet, icke i det ringaste må ändras eller omgäras; hwaremot den förra uppfattat på förhand ett wist begrepp, huru en så beskaffad möbel bäst skall inrättas, för att hålla sin brukare i behörigt stånd och behörig ståndning, och fordrar owilforligen, att den gamla möbelen skall, efter detta begrepp, från det öfwersta till det nedersta omformas, obekymrad ifall derwid det heta alldeles obekymrad och göres obrukbart för alla. Helt anorlunda bestämmes förhållandet af den historiska

Äfzigten, hwilken respecterar det wäsentliga och lifsom grundläggande i föremålet, samt nöjer sig med fordran att blott de yttre omständigheterna stola rätta sig efter de förbättringar, genom hwilka, enligt en längre sträckt erfarenhet, större gagn kan winnas. Men den fordrar icke, att dessa förändringar böra ske på en gång; wäl wetande, att ingen wårt möjligen kan slå ut löf, gå i knopp, blomma och bära mogen frukt i samma ögonblick. (Slut e. a. g.)

(Fasandt. Infres på spelet begäran).

Under motto, Enfin Monsieur, mangez, buvez, dormez, jouez, tant qu'il vous plaira, lästes uti No 25 af denna tidning, en artikel, hwilken omförmåter, dels hurusom en rikens ständers underdåniga annålan af år 1812, rörande ändringar och förbättringar i postförarens och postillonens löner och villkor, med Kongl. Maj:ts derå tecknade nådiga remiss till flere wederbörande, och deribland Szwert Post-Directionen, allt hittills förblifwit obeswarad, dels oå att en postillon wid namn Flink fått sig af nämnde direction tillagd en Postwaktmästaretitel.

I anledning här af är uti No 32 af denna tidning införd en annan artikel, ämnad att utgöra ett försvar mot de anmärkningar, som kunna uppkomma wid granskningen af förnämnde artikels innehåll.

Detta försvar är likwäl mycket evastot, och förråder hwad man i allmänhet fallar för lägenhet. Så länge det icke är styrkt, att rikens ständers i omförmåldte ämne afgångne skrifwelse, som förnämlligast har afseende på postförarne, med Kongl. Maj:ts derå tecknade nådiga remiss, blifwit behörigen beswarad, och alla de utlåtanden, som wederbörande afgifwit, till Konungen i underdånighet inkommit, så länge är den öfwerlagade artikels innehåll ingalunda ogrundadt, utan wäl grundadt. Bland berörde utlåtanden äro de som konungens samtliga Befallningshafwande afgifwit så mycket intressantare att känna, som de upplysa huruledes postförarne uti en del län funno sig belåene med innehafwande förmaner, hwadan de icke önsade sig någon förändring derutinnan, hwaremot en annan del woro af alldeles motsatt tanke, så att, efter wanlig slufstid, postföringsköpligheten syntes olika tryckande för landet, ett förhållande som, ibland annat, gör desse utlåtanden förtjente att inför Konungen i underdånighet fördragas, och sålunda oförtjente att läggas ad acta.

Kanske skulle man kunna tillägga, det ett ärendesom rikens ständer ansatt wärdt sin uppmärksamhet, och hwilket konungen i nåder remitterat till utlåtande af icke mindre än 4 publice verk, neml. Kammar-Collegium, Stats-Contoret, Känstl-Styrelsen och Szwert Post-Directionen, och hwaröfwer samtliga Konungens Befallningshafwande, postförvaltarna i orterne med flere blifwit hörde, i hwilket jemwäl Justitie-cancellern blifwit anlita, med anledning der af att en befallningshafwande en längre tid, oaktade flere påminnelser, underlåt sitt utlåtande afgifwa, icke borde, sedan det i sin början och utveckling i stadkommit så mycket besvär, sluteligen så alldeles handblöst aflägsnas.

Hwad åter angår postwaktmästaretitels förlöfande åt postillon Flink, så kunde wifertigen en titel mer eller mindre anses såsom en smäsk, äwen om den wore olämpligt använd, så wida man neml. hade för äfzig att ytterligare nedsetta wärdet af titlar; men derigenom nedsette in den sig sjelf som sådane utdelade och hans fram blefwe sluteligen föraktadt, honom till ringa bättnad, så att enär titel till ledare belöningar brista, intet medel finnes att i högt tilltaga, då någon ynnest skulle tilldelas. Saken är likwäl ingalunda hjälpt med den lösliga uppgiften som skulle en sådan tuelsfullmagts utfärdande för en forman wara från äldre tider bruklig. Bättre hade då varit att här på citera något exempel. Man får i sådant afseende recommedera till undersökning, huruvida en sll fullmagt blifwit utfärdad under de år, då en Ehrenheim eller en Lagerbring ägde öfwerstyrelsen wid postverket; ty desse Herrar hafwa efter sig lemnat ett hedrande minne, oförgäfligt hos dem, hwilka icke sakna känsla för embetsmannas wärde. Deras tid upptogs icke wid spelbordet, blant oerfarne unge män, som intagne af skångan att spela i förnämt sällskap, låta ruinera sig, utan de användes hel och hälen att med uppmärksamhet följa embetets göromål. Man kan följakteligen antaga för alldeles afgjort, att hwad desse herrar verkställt på den plats de beklädt, kan och böra tjena andron till en wärdig föresyn. Sat Sapient!

Såsom postbonde, mellankommen Part.

M. Ahn

Stoelholm,

Tryckt hos C. F. Wenusström.

